

saa Henseende saare naturligt og saare betegnende, at det blev det britiske Verdensrige med dets Uvillie til at indlade sig paa almene, generelle Forpligtelser, der forkastede Genèveprotokollen, noget, som Storbritannien ganske simpelt hen maatte gøre af Hensyn til sine oversøiske Kolonier, ja, jeg tør endog gaa saa vidt at paastaa, at selv Mr. Chamberlains Forgænger, Mr. Ramsay Mac Donald, ikke vilde have været i Stand til at ratificere Genèveprotokollen af 1924 mod de britiske Dominions' Indsigelse. Maaske vilde han have fundet en anden Form for Tilbageaget eller under en eller anden Form have fundet noget nyt, men det ændrer ikke noget ved selve Kendsgerningen, at et folkeretligt Instrument som Genèveprotokollen vilde ingen britisk Udenrigsminister have været i Stand til at ratificere mod de britiske Dominions' Protester. Derefter var Genèveprotokollen, hvad man saa i øvrigt vil mene om den og dens Principper, blevet noget ganske andet. Derefter var den blevet et folkeretligt Dokument, som nu kun gav Udtryk for en bestemt storpolitisk Magtgruppes Syn paa de Spørgsmaal, den tilsigtede at løse, og under saadanne Forhold forekom det mig, at man fra dansk Side — og fra nordisk Side overhovedet — maatte indtage en Holdning væsensforskellig fra den, man i og for sig kunde have været tilbøjelig til at indtage paa et Tidspunkt, da man kunde regne med baade Englands og Frankrigs Tilslutning. Overfor den Opfattelse, som Gang paa Gang giver sig Udtryk i Udtalelser om, at Protokollen ikke er bortfaldet, paa ændret Maade lever den videre, idet dens Principper bestaar, en Opfattelse, som ogsaa det ærede Medlem Hr. Moltesen i noget ændret Form gav Udtryk for i Gaar, vil jeg kun minde om den Betænkning, som er afgivet af den særlig sagkyndige svenske Komité, den saakaldte Edénske Komité, der blev præsideret af den tidligere liberale Udenrigsminister Nils Edén, og som blev nedsat paa særlig Foranledning i Sverige, vel nok den mest omfangsrige og mest kritiske Analyse af Genèveprotokollen som realpolitisk Instrument, der hidtil er givet. Jeg tror, at paa enhver, der beskæftiger sig med disse yderst alvorlige udenrigspolitiske Spørgsmaal, kan dette fremragende, omfangsrige svenske Værk ikke undlade at gøre et overmaade stærkt Indtryk, og mange af de Betragtninger, der i dette gøres gældende, er efter mit Skøn fuldkommen berettigede og afgørende for en nordisk Opfattelse af Genèveprotokollen. Men det er i øvrigt ikke nødvendigt at dvæle

indgaaende ved selve Genèveprotokollen, da den ikke mere tilhører den aktive Politik.

Vedrørende selve Forløbet af Folkeforbundsmødet har jeg ikke meget at bemærke. Langt det betydeligste Forslag, der her blev fremsat, var utvivlsomt det franske Forslag, fremsat af Loucheur, om Indkaldelse af en verdensøkonomisk Konference i Lighed med den, der i September 1920 paa Folkeforbundets Initiativ fandt Sted i Bruxelles. I den fremragende Tale, som Hr. Loucheur holdt ved denne Lejlighed, motiverede han meget indgaaende sin Opfattelse: at de økonomiske Forhold øvede en langt dyberegaaende Indflydelse ogsaa paa Sikkerhedsspørgsmaalet, end de fleste var tilbøjelige til at tro, og at derfor en grundig Udredning af de verdensøkonomiske Forhold vilde øve sin Indflydelse og Tilbagevirkning ogsaa paa det Spørgsmaal, der i Øjeblikket mest beskæftiger den europæiske Offentlighed, nemlig Sikkerhedsspørgsmaalet, ud fra den Betragtning, at ogsaa de militære Spørgsmaal i højeste Grad staa i Forbindelse med økonomiske Forhold. Det ærede Medlem Hr. Moltesen omtalte det fra dansk Side stillede Forslag om Nedsættelse af et staaende Forligsnævn ved den faste mellemfolkelige Domstol i Haag, og jeg kan give de Udtalelser, det ærede Medlem fremsatte, min fulde Tilslutning. Det er jo rigtigt, at dette Forslag blev fremsat i det udenrigspolitiske Nævn meget sent, ganske faa Dage, før den danske Delegation skulde rejse, ved den samme Lejlighed, hvor vi blev gjort bekendt med Ordlyden af Instruksen. Det er ogsaa rigtigt, at dette Forslag, flere Uger før noget af Nævnets Medlemmer eller Medlemmerne af den danske Delegation ved Folkenes Forbund havde Kendskab til det, refereredes i Pressen, et Forhold, som jeg tillod mig at paatale ved det nævnte Møde. Den Skæbne, som dette Forslag fik paa Delegeretmødet i Genève, frister utvivlsomt ikke til Gentagelse. De Oplysninger, det ærede Medlem Hr. Moltesen gav i saa Henseende, var fuldstændig korrekte, og jeg tror, at naar Udgangen trods alt blev forholdsvis hæderlig, om jeg saa maa sige, saa skyldtes det — som ogsaa fremhævet af det ærede Medlem Hr. Moltesen — ikke mindst den Maade, hvorpaa Chefen for den danske Delegation tog denne Sag i Folkeforbundets 1ste, den juridiske, Kommission. Allerede fra første Færd var der af denne Kommissions prominente Jurister rettet meget stærke Anker mod dette Forslag. Forholdet er jo ogsaa dette, at de diplomatiske Medlemmer af